

„Přál/a bych si, aby mi někdo v pravou chvíli řekl...“

aneb

Průvodce po ztrátě životního partnera

V životě se setkáváme s mnoha ztrátami a úmrtí blízké osoby patří k jedné z těch nejbolestivějších. Nemusí to být poprvé, kdy hluboce prožíváte úmrtí Vašeho životního partnera, ale možná poprvé budete řešit neodkladné úřední záležitosti související s pohřbem, přepisem smluv, dědictvím apod. Neexistuje žádný obecně platný návod, který by za vás vyřešil všechny problémy, úkoly či zcela odstranil zármutek po ztrátě manžela/manželky. Zmírnit těžkosti spojené se zařizováním a truchlením může těchto několik základních informací, které jsem pro Vás připravila. Pomohou Vám zorientovat se v nelehkém období po odchodu Vašeho blízkého.

Informace jsou zpracované s ohledem na záležitosti, které budete řešit v prvních týdnech a měsících ... v [odkazu](#) pro inspiraci zpracované v tabulce Co zařídit.

V období zármutku je velmi těžké a náročné komunikovat s lidmi, a navíc zařizovat úřední záležitosti. S mnohými níže vypsány záležitostmi Vám mohou pomoci nejbližší rodinní příslušníci, kamarádi nebo kolegové. Možná, že se vás budou lidé ptát, co pro Vás mohou udělat, nestyďte se ale o pomoc sami říct. Je to příhodná doba pomoc využít, protože na to nemusíte být sami. Pro lepší orientaci je v [odkazu](#) tabulka Pomoci s možnou inspirací, seznam si můžete doplnit o další položky dle Vašich potřeb. Noste ho s sebou.

Základní doporučení

- kontaktujte svého zaměstnavatele a domluvte si volno, dovolenou, případně oznamte pracovní neschopnost vystavenou vaším praktickým lékařem
- kontaktujte zaměstnavatele manžela/manželky a oznamte mu jeho úmrtí
- kontaktujte učitele Vašich dětí a omluvte je ze školy, případně kontaktujte jejich trenéry, vedoucí kroužků apod. a informujte je o situaci
- bankovní účet zemřelého bude zablokován až do konce dědického řízení, je potřeba zajistit placení finančních závazků z tohoto účtu (hypotéky, úvěry, pravidelné platby), domluvte se s bankou
- pokud jste se rozhodl/a odstěhovat se na neurčitý čas ke svým blízkým, oznamte novou doručovací adresu České poště

Zařízení pohřbu a jeho organizace

Formu posledního rozloučení si můžete zvolit sami. Můžete se rozloučit způsobem, který si Váš partner přál nebo který by podle Vás nejvíce ocenil. Může proběhnout v kostele nebo v obřadní síni, v přírodě či na jiném místě, které měl Váš blízký rád.

Smuteční obřad můžete objednat u kterékoli Vámi zvolené pohřební služby, ta není nijak omezena místem úmrtí. K návštěvě pohřební služby si připravte s sebou:

- občanský průkaz zesnulého
 - občanský průkaz objednavatele pohřbu
 - oblečení pro zesnulého
 - úmrtní list
- pro zařizování pohřbu máte nárok na celkem 2 dny pracovního volna s náhradou mzdy a 1 další den pro samotnou účast na pohřbu (nařízení vlády č. 590/2006 Sb.).

Úmrtní list

Veškeré **žádosti a změny je možné zařizovat teprve poté, co obdržíte z matriky úmrtní list** (viz bod úmrtní list). Pro veškerá jednání na úřadech si pořídte několik kopií tohoto úmrtního listu (nemusí být notářsky ověřené), budete je potřebovat.

Úmrtní list Vašeho blízkého vyhotoví matriční úřad na základě Listu o prohlídce těla zesnulého. Úmrtní list Vám, jakožto vypravovateli pohřbu, bude zaslán Českou poštou doporučeně do vlastních rukou. V opačném případě je nutné úmrtní list vyřídit osobně na příslušné matrice, kde Váš blízký zemřel.

- oddělení matriky také nahlásí úmrtí Vašeho blízkého na evidenci obyvatel, Všeobecnou zdravotní pojišťovnu, Českou správu sociálního zabezpečení a bude informovat dědické oddělení příslušného soudu podle trvalého pobytu zemřelého
- lhůtu na vydání má úřad do 30 dnů, ale často je to dříve (do 7-14 dnů), může se stát, že zašlou i občanský průkaz zemřelého s ustřiženou fotografií

Další administrativa

Po vydání úmrtního listu bude potřeba zařídit:

- životní a úrazové pojištění - pokud byl Váš partner pojištěn, zažádejte pojišťovnu o vyplacení pojistky, projděte si doma veškeré smlouvy, případně zažádejte o pomoc Vašeho finančního poradce

- zažádejte o vdovský/vdovecký/sirotčí/důchod - vdova/vdovec má nárok na vdovský/vdovecký důchod po manželovi nebo manželce, jestliže pobíral/a starobní nebo invalidní důchod; nebo v případě, že ještě nebyl/a příjemcem důchodu, splnil/a ke dni úmrtí podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na důchod (invalidní nebo starobní), získání potřebné doby pojištění se nevyžaduje pouze tehdy, když manžel či manželka zemřel/a následkem pracovního úrazu

Žádost o důchod podává pozůstalý osobně na Okresní správě sociálního zabezpečení (OSSZ) podle místa trvalého bydliště. Je možné k tomuto úkonu zmocnit jinou osobu na základě udělené plné moci (nevyžaduje se notářské ověření). Žádost s žadatelem sepíše odborník oddělení důchodového pojištění. Sepsání žádosti je časově náročný úkon. Podrobnější informace o přiznání vdovského, vdoveckého nebo sirotčího důchodu Vám poskytnou pracovníci České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ) na call centru tel. 800 050 248 nebo je najdete na www.cssz.cz. Na internetových stránkách jsou také podrobné informace, jaké doklady a tiskopisy vzít s sebou.

- příspěvek na péči - pokud zemřelý pobíral nebo i jen požádal o příspěvek na péči, je třeba, aby pečující jeho úmrtí oznámil příslušné krajské pobočce Úřadu práce, a to do osmi dnů, obvykle stačí oznámit tuto skutečnost mailem, a následně po obdržení úmrtního listu dodat na Úřad práce jeho kopii
- je třeba oznámit úmrtí také praktickému lékaři partnera

Pokud žadatel zemře ještě před tím, než byl příspěvek na péči přiznán, nárok na výplatu nepropadá, nýbrž přechází na osobu či instituci, která žadateli poskytovala sociální péči. Tento přechod nároku na dávku po úmrtí však platí pouze v případě, že bylo v rámci řízení před úmrtím žadatele provedeno sociální šetření.

- přepis změny stavu v občanském průkazu - tuto změnu provádí obecní úřad s rozšířenou působností (oddělení osobních dokladů a evidence obyvatel), s sebou musíte mít:
 - občanský průkaz
 - úmrtní list
- převody smluv na odběr plynu, elektřiny, odběru vody a odvádění odpadních vod, telefonu a SIPO (Česká pošta), mobilní operátor - převody smluv se zařizují v případě, že byly uzavřeny se zemřelým, zákaznická centra jednotlivých společností lze kontaktovat i po telefonu

Doklady, které musíte předložit při převodu smlouvy o odběru **plynu**:

- občanský průkaz, v případě zastoupení jinou osobou (dcerou, synem) plnou moc
- úmrtní list
- bankovní spojení v případě bezhotovostní platby
- spojovací číslo v případě platby formou SIPO

Dále musíte vědět:

- číslo plynoměru
- aktuální stav plynoměru

Doklady, které musíte předložit při převodu smlouvy o odběru **elektřiny**:

- občanský průkaz, v případě zastoupení jinou osobou plnou moc
- úmrtní list

Dále musíte vědět:

- informace o stavu elektroměru
- číslo odběrného místa, EAN odběrného místa

Doklady, které musíte předložit při převodu smlouvy o dodávce **vody**:

- občanský průkaz, v případě zastoupení jinou osobou plnou moc
- úmrtní list
- doklad o vlastnictví (kupní smlouva, výpis z katastru nemovitostí).

- Smlouva s telefonním operátorem smrtí zaniká, operátor po Vás nemůže žádat pokutu za předčasně ukončenou smlouvu. Pokud smlouvu budete chtít převést na někoho jiného, potřebujete mít s sebou úmrtní list zemřelého

Odevzdání dokladů

- občanský průkaz - na obecní úřad obce s rozšířenou působností (oddělení osobních dokladů a evidence obyvatel), pohřební služba může nabídnout, že průkaz odevzdají na úřad za Vás
- kartička zdravotní pojišťovny - na příslušnou pobočku
- řidičský průkaz - na obecní úřad obce s rozšířenou působností (odbor dopravy)
- cestovní pas - na obecní úřad obce s rozšířenou působností (oddělení osobních dokladů a evidence obyvatel)
- vojenská knížka - Krajské vojenské velitelství Hradec Králové, Velké náměstí, HK
- zbrojní průkaz, průkaz zbraně, zbraň a střelivo, jestliže je Váš blízký vlastnil - zbraň kategorie C (zbraň podléhající ohlášení – typicky např. lovecká puška) si může převzít do úschovy jiný držitel zbrojního průkazu (např. kamarád myslivec), nebo ji může uschovat podnikatel v oboru zbraní a střeliva, nebo ji můžete odevzdat do úschovy na příslušné odd. policie ČR v okresních městech (služba pro zbraně a bezpečnostní materiál); pokud vy osobně nevlastníte zbrojní průkaz, nemůžete jen tak loveckou pušku naložit do auta a odvézt na policii, nejprve kontaktujte příslušné policejní oddělení služby pro zbraně a bezpečnostní materiál, které zajistí převzetí zbraně, policie ČR potom automaticky vyrozumí notáře, který pozůstalost projednává

Ostatní převody majetku (např. nemovitostí, bankovních účtů, vkladních knížek, auta apod.) se provádějí až po skončení dědického řízení.

Notář a dědické řízení

Řízení zahajuje notář automaticky na základě úmrtního listu u příslušného okresního soudu dle trvalého bydliště zemřelého. Úmrtní list zasílá matrika. V průběhu 1-2 měsíců nejprve písemně osloví „vypravovatele pohřbu“. První schůzka bývá informativní – kolik je dědiců a jaká jsou pasiva (dluhy) a aktiva (majetek). Průměrná doba dědického řízení je půl roku.

Bydlení a převod nájmu

Pokud byl Váš partner nájemce bytu a nejednalo se o společný nájem bytu, doporučuji se obrátit na občanskou poradnu, kde Vám poradí, jak konkrétně je možné Vaši situaci řešit.

- Udělejte si seznam veškerého pojištění, které jste oba platili. Pak se rozhodněte, které je třeba zrušit.
- Zvažte, jak budete řešit profily na sociálních sítích včetně webových stránek:
 - Pokud znáte přihlašovací údaje na Facebook – přihlásíte se pod účtem zemřelé osoby a zrušíte ho. Obvykle je heslo uloženo v prohlížeči. Stačí zadat facebook.com a automaticky jste přihlášení jako původní uživatel a pak máte přístup do profilu zemřelé osoby
 - Pokud nemáte možnost se přihlásit do PC a na účet, tak o zrušení účtu zemřelého uživatele mohou požádat pouze nejbližší rodinní příslušníci nebo vykonavatel závěti. Vztah k zemřelému se posuzuje podle toho, k jakým dokumentům máte přístup. Požádat o zrušení účtu na Facebooku můžete pouze v případě, že můžete poskytnout rodný nebo úmrtní list, popř. úřední doklad vydaný místními úřady potvrzující, že jste zákonným zástupcem zesnulé osoby nebo správcem její pozůstalosti.

POKYNY: <https://www.facebook.com/help/103897939701143?helpref=search&sr=1&query=%C3%BAmrt%C3%AD>

Postup podání záležitosti pro méně technicky zdatné je vysvětlen zde <https://www.portiscio.net/jak-zrusit-facebook-ucet-v-pripade-umrti-uzivatele>

Další sociální sítě a účty: Twitter, Google, Seznam:

krátký přehledový článek: <https://www.ctidoma.cz/zivotni-styl/2018-11-22-smrti-zivot-nekonci-jak-zrusit-profilu-na-internetu-kdyz-uz-uzivatel-neni>

Podrobnější přehledový článek s odkazy na služby pozor, je déle než rok starý, nemusí být 100% aktuální) zde: <https://refresher.cz/48960-Co-se-stane-s-vasimi->

- U webových stránek se rozhodněte, zda je chcete nadále spravovat nebo je zrušíte

- Povinnosti po úmrtí podnikatele:

Úmrtím podnikatele jeho podnikání nebo jiná samostatná výdělečná činnost zaniká. Zákonný dědic, pozůstalý manžel nebo partner nebo i správce dědictví (právní nástupce) musí tuto událost oznámit a doložit na příslušných úřadech (např. živnostenský úřad, správa sociálního zabezpečení, příslušná zdravotní pojišťovna, finanční úřad). Jako dědic, většinou musíte kromě osobní ztráty řešit ještě spoustu další úředních záležitostí, proto je lepší se co nejdříve s příslušnými úřady zkontaktovat, domluvit postup a naplánovat jednotlivé kroky.

Úmrtím OSVČ jeho podnikatelské aktivity nebo jiná samostatná výdělečná činnost končí. Výjimku umožňuje živnostenský zákon, který v určitých případech poskytuje možnost pokračovat v provozování živnosti, a to za podmínek dle § 13 živnostenského zákona (zákon č. 455/1991 Sb.), až do doby rozhodnutí o dědictví.

Pokud se tak právní nástupce rozhodne, musí svůj úmysl pokračovat v živnosti zůstavitele oznámit živnostenskému úřadu do tří měsíců ode dne úmrtí podnikatele. Z pohledu daní z příjmů se jedná vždy o ukončení podnikání, a to bez ohledu na to, zda právní nástupce (dědic) pokračuje v podnikání po zemřelém podnikateli, či nikoliv.

Povinnost doplatit daně přechází na dědice, jakož i vyrovnání závazků vůči správě sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovně.

Pohřebné a hrobové místo

Pohřebné náleží osobě, která vypravila pohřeb rodiči nezaopatřeného dítěte, a to za podmínky, že zemřelá osoba měla ke dni úmrtí trvalý pobyt na území ČR. Výše pohřebného je stanovena pevnou částkou ve výši 5 000 Kč. Vyřizuje se na úřadech práce v místě bydliště žadatele.

- Pokud nemáte v rodině hrobové místo je vhodné si místo objednat. Smlouvu uzavíráte s provozovatelem pohřebiště, tj. obcí.

Při zařizování věcí si dělejte poznámky, mohou se Vám později hodit. Může se stát, že se k některým kontaktům nebo věcem budete potřebovat vrátit.

S úmrtím manžela/manželky se také může změnit finanční situace. Pokuste se zjistit, jaké musíte udělat změny, v [odkazu](#) tabulka Rozpočet. Některé částky mohly být poukazovány z účtu zemřelého manžela/manželky a nemáte je zahrnuty ve svých výdajích.

Následné období pro Vás nebude snadné. Pro každodenní fungování budete potřebovat pomoc a podporu. Nechte si pomoci od rodiny nebo přátel, najděte si někoho, s kým budete moci hovořit o všem a kdo vám pomůže zpracovat prožitou ztrátu a zármutek. Můžete se obrátit i na odbornou pomoc.

Mgr. Lenka Knitlová
poradkyně pro pozůstalé
email: poradce@umrtivrodine.cz
724 916 396
www.umrtivrodine.cz